

Reclame en Ethiek.

Onder dit opschrift gaf ik in de 8e afl. van den vorigen jaargang, aan de hand van een artikel in de „Items of Interest”, mijne beschouwingen ten beste over Ethiek als reinste begrip, gehuldigd en gepredikt, maar door zoovelen huichelachtig gepredikt en in de praktijk gevioleerd. En ik voegde aan die beschouwingen eene andere toe, hoe vaak mannen, die voor ethisch willen doorgaan, de reclame van anderen laken, terwijl zij voor zichzelf in de uiterste excessen hervallen.

In die lijn viel vanzelf, dat ik mijne gedachte liet gaan over de vraag of en in hoeverre ons tandartsen reclame past.

De secretaris van dit Tijdschrift had mij ervan verwittigd, dat de heer Schleurholts Boerma van Utrecht enkele opmerkingen naar aanleiding van mijn artikel zou aandrigen. Ik las ze — en deed inderhaast de toezegging den geachten inzender van repliek te zullen dienen — (zie aflevering 1/2 van dezen Jaargang).

Het spijt mij die toezegging te hebben gedaan. Want nu ik de opmerkingen van den geachten inzender *à tête reposée* lees, weet ik niet, wat ik er uit lezen moet. Betekenen de opmerkingen eene weerlegging, dan raakt deze, — het spijt mij het te moeten zeggen — kant noch wal.

Ik had gezegd, dat de medici tweeërlei reclame tot hun dienst hebben:

a. *aan huis van patiënt, die steeds in omgeving is.*

Hiertegen voert de schrijver aan, dat onze patienten

met veel meer menschen in aanraking komen, om reden zij gezond van lichaam zijn, en zij dus allicht meer reclame voor ons maken, dan de te bed of binnenshuis vertoevende patiënt van zijn medicus.

Maar in werkelijkheid gaat het geheel anders. *Onze* patiënten houden liefst juist, omreden zij overigens gezond rondloopen, mondje dicht. Niet spreek ik van een extractie (wanneer die al geschieden moest). Maar laat ons aan belangrijker behandeling denken. Wanneer wij op de allergelukkigste wijze een dame aan een brug — een geheel — of gedeeltelijk gebit geholpen hebben, zal zij ondanks de haar veelal toegeschreven praatzucht, daarover het liefste zwijgen. Het is haar geheim en ook haar huisgenooten bewaren liefst dat geheim; houden al die valsche tanden en kiezen kieschheidshalve binnensmuurs. Maar een patiënt van een medicus die daar thuis te bed ligt, ligt daar open en bloot ten aanschouwe van zoovele huisgenooten, vrienden en bekenden, die gestadig kunnen, althans komen waarnemen in hoeverre de behandeling van den medicus baat. Bij gunstig verloop maken *zij* dus de Reclame, terwijl de patiënt van den tandarts daarover liefst zwijgt, de goede behandeling beschouwt als een „secret de famille”; de begunstiging blijft intimiteit, een strikt persoonlijk iets.

Reclame *b* van de medici noemde ik, dat zij „*deels uit wetenschappelijk, maar grootendeels in hun praktisch eigenbelang, zich verheffen tot specialiteiten voor ongeveer elk lichaamsdeel*”. Welk een omdraai maakt daar de schrijver van! Hij haalt er — zoo waar — de syntaxis bij aan. Maar... zoo valsch mogelijk. Uit mijne woorden kan ieder die nuchter den zin verstaat en ontleedt, onmogelijk anders lezen dan: „wetenschappelijk belang” en (als tegenstelling) „praktisch eigenbelang.” De schrijver met zijn valsch opgezette syntaxis, dicht mij toe, als had ik gesproken van „wetenschappelijk eigenbelang.” Zulk een onbestaanbare combinatie zou mij niet uit de pen zijn gevloeid. Met zulk een misvatting vervalt schrijvers geheele verder

betoog op dit punt. En waar hij nu verder betwist, dat ieder van de medici die zich, „tot specialiteit voor ongeveer elk lichaamsdeel hebben verheven, zich „onomwonden den volke bekend” maakt, ja die woorden, zegt de schrijver, zou hij niet gaarne voor zijne rekening nemen, noodig ik hem uit een klein kwartiertje met mij in Amsterdam rond te wandelen; opschrift aan opschrift aan de huizen van medici zal hem dan van zijne dwaling hebben genezen. Zulke opschriften noem ik „Reclame”. En daarom schreef ik: „Nooit is het der Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst, noch den Geneeskundigen kring ingevallen, in naam van de Ethiek zulke reclame af te keuren, hoewel vaststaat dat de medische faculteit enkel bevordert tot arts en niet tot specialiteit. Waarom moet ons, die niet anders te behandelen vinden dan den mond, den mond worden gesnoerd, terwijl wij verlangen dien open te houden!”

Hoe ten hemel komt nu de schrijver er toe, er de redeneering bij te halen: „De medische faculteit bevordert enkel tot tandartsen en niet tot specialiteit.”

En de vraag daarop: „oefenen wij, tandartsen, niet alle onderdeelen der tandheelkunde uit?” Wat wil hij met die redeneering. Zou hem niet in de eerste de beste debating-club worden beduid: waarde vrind, je dwaalt af, je snapt niets van het causaal verband. Die geheele halve bladzij gaat buiten de ratio.

En wat moet ik nu lezen uit zijn berechting van mijne woorden (daargelaten dat hij ze verkeerd citeert): „De juristen, zij maken geen reclame: zij krijgen ze gemaakt. De Pers is steeds aanwezig in de Rechtzaal. Nooit zullen de verslaggevers verzuimen den naam van den verdediger in hun courant te vermelden.”

Ook hier slaat de geachte inzender tot een valsche redeneering over: „De jurist werkt onder geheel andere omstandigheden. Elk woord, dat hij spreekt, wordt gecritiseerd door het publiek en hij moet kunnen verantwoorden” enz., enz.

Dank voor de mededeeling, waarde collega. Maar ge

bewijst er slechts mede, dat gij mijn beschouwing op dit punt niet te best gelezen hebt of — hoe knap misschien in het extraheeren van tanden — minder sterk zijt in het extraheeren van beelden van vergelijking, zelfs van deelen eener redeneering, zoodat waarlijk met U moeilijk te redeneeren valt.

Mijn onderwerp nog eens kort samenvattende, concludeer ik, dat niet minder dan voor ieder in onze vooruitstrevende maatschappij, niet minder dan voor medicus en jurist, ook voor den tandarts de reclame past, *maar*, — en ik onderstreep dit „*maar*” dubbel, in den meest moreelen zin, d. i. zonder den voet te zetten op den nek van een collega. En die moraliteit, waaronder zooveel te verstaan is, wordt m. i. het best geleeraard, door onderwijs in de Ethiek, hetwelk ik hoop, dat in de wet op het Tandheekundig onderwijs onder het leerplan zal worden opgenomen.

Gelooft de schrijver, dat wij ook in ons vak ons kunnen spiegelen aan Amerika, laat ik dan eindigen met te herinneren, dat niemand minder dan C. N. J o h n s o n daar (te Chicago) sinds lang college geeft in Ethiek en voor zooveel mij betreft, ook eindigen met hem duidelijk te maken, dat ik blijkbaar met de hoogste theorie als de Ethiek, toch ook de hoogste praktijk van ons leven — gepaste middelen om er te komen — best vereenigbaar acht. En tot die middelen behoort: Gepaste reclame, dus op Ethiek geschoeide reclame.

I. J. E. DE VRIES.

AMSTERDAM, Sept. 1907.